

David Frisby
SIMMEL IN POTEM - ESEJI O
DRUŽBENI TEORIJI GEORGA SIMMELA
(SIMMEL AND SINCE - ESSAYS ON
GEORG SIMMEL'S SOCIAL THEORY)
Routledge, London, 1992

David Frisby je eden najzaslužnejših za reaktualizacijo Simmlove misli v zadnjem desetletju. Lahko bi rekli, da tudi pričujoča knjiga sodi v ta razdelek.

Georg Simmel, nemški teoretik z začetka tega stoletja, je svoje koncepte razvijal na kočljivem "križišču" socioloških, psiholoških in filozofskih dognanj. Morda je to vzrok, da je njegovo delo tako hitro prišlo v senco bolj "ortodoksnih" socioloških avtorjev njegovega časa. David Frisby pa nas opozarja ne le, da je Simmel ravno zaradi nekonvencionalnosti svoje misli izredno kvaliteten avtor, ampak tudi, da je s svojimi številnimi teoretskimi ekskurzi na področju problema modernizacije tudi zelo aktualen avtor.

Frisby tako v sedanjih diskusijah o moderni in postmoderini identificira številne koncepte, ki jih je na svoj način Simmel aktualiziral že pred slabimi stotimi leti.

Da bi bila ta naveza sploh možna, pa Frisby izhaja iz teze, da med modernizmom in postmodernizmom obstaja neka temeljna kontinuiteta. In kateri so Simmlovi koncepti?

Frisby se po eni strani nenehno sklicuje na Simmlove številne lucidne "področne" mikrouvide (o spiritualizmu kot odgovoru na vse večji vpliv znanstvene racionalnosti, o apatiji kot reakciji na poplavo informacij, ki bombardirajo posameznika v modernem svetu), s katerimi nam nazorno pokaže vitalnost njegove misli. Po drugi strani pa identificira tudi določene metateoretske podobnosti med tem nemškim teoretikom in postmodernim diskurzom: te se vežejo predvsem na tri področja Simmlovega raziskovanja.

1. Središčnost sfere menjave in porabe:

A. Postmoderna premik pozornosti od industrijske k postindustrijski družbi, od sfere produkcije k sferi porabe: ta premik je Simmel že anticipiral v svojem delu, z osredotočenjem na menjavo kot pojav SUI GENERIS in s prednostjo analize porabe pred analizo produkcije.

B. Lyotardovo opuščanje velikih zgodb in njihovo nadomeščanje z množico govornih iger je Simmel predvideval na svoj način: govoril ni le o fragmentaciji diskurzov, ampak tudi posameznikov.

C. Avtonomno sfero kroženja in menjave lahko opišemo tudi kot interno samoreferenčen sistem. Kar se dogaja znotraj njega, se zdi razumno samo v smislu drugih gibanj znotraj tega sistema. Analiza sfere kroženja v tem smislu napeljuje na podobnost z naslednjo značilnostjo postmoderne eksistence: samoreferenčnostjo označevalcev.

2. Avtonomija kulturne sfere: Simmel opaža, da postaja vse bolj prevladujoča objektivna kultura (nasproti subjektivni) povsem avtonomna. Avtomatizacija kulture je sposobna producirati pomene

neodvisno od zavesti in volje njenih producentov. Podobno danes ugotavljajo različni teoretiki postmoderne.

3. Poudarjanje estetske sfere: tudi to se pokriva s tendenco v postmodernizmu. David Frisby tukaj piše o Simmlovi viziji, da lahko estetsko področje z velikimi umetniškimi deli transcendirata kontradikcije nove dobe.

Pri tem pa je treba opozoriti, da tukaj Frisby spregleda dejstvo, da je ta ideja dosti bolj kot postmodernistična značilnost, tipična značilnost MODERNIH avantgard iz dvajsetih in tridesetih let (to velja, če sprejmemo tezo Petra Burgerja o zgodovinskih avantgardah in nimamo nekaterih izmed teh za že postmoderne, kot jih ima npr. Scott Lash).

Frisby v svojem delu predstavi tudi nekatere manj znane segmente Simmlovega opusa (analiza metropolisa, prostega časa itd.), ki nas utrdijo v prepričanju, da je odpravljanje tega avtorja kot le predstavnika formalizma v sociologiji neodpušljiv redukcionizem. Njegove še vedno aktualne, prenicljive interdisciplinarne analize družbe so več kot dober dokaz za to.

Peter Stankovič